

Estland

TALLINNA DIAKOONIAHAIGLA - Menighetssøsterhjemmets (MSH) prosjekt i Estland

Menighetssøsterhjemmet har vært med på å bygge opp sykehuset Tallinna Diakooniahaigla i Estland i samarbeid med Den Estiske Evangeliske Lutherske Kirke i landet som eier sykehuset.

Av Ann-Elin Winsnes Sletthajell

For noen år siden var det mye snakk om prosjekter i Øst-Europa. Kristen videregående skole Trøndelag (KVT) hadde praksis for sine hjelpepleier-elever i Estland. Kontakten med MSH kom i gang p.g.a. at undertegnede var ansatt på KVT og var med i landsstyret for Menighetssøsterhjemmets Diakonifelleskap (MDF). Etter hvert kom det spørsmål fra Høyskolen Diakonova om praksisplasser i Estland også for sykepleierstudenter. De to første studentene reiste i år 2000 til diakonisykehuset i Tallinn. Sykehuset var på denne tida i en meget dårlig forfatning. Det hadde dårlige ytre rom, kjøkkenet var dårlig, pasient-rommene var nedslitte og hygienen slett.

Hva kan vi gjøre her? Hvor får vi penger fra til å oppruste sykehuset? Slik tenkte og spurte vi.

Ann-Elin Sletthajell

Allerede i 1998 hadde vi hatt kontakt med diakoniseret i Tallinn, som da hadde egen hjelpepleierskole. Rektor Ann-Christine Fritzsønn, lektor Liv Bye, forstander Prestegård og lektor Lilleaasen fra MSH, samt lærer Anna Follestad fra KVT og undertegnede, var nede og underviste her første gang i 1998. Dette var noe som gjentok seg og ble meget godt mottatt.

Tallinna diakooniahaigla – sykehuset – ble åpnet i april 1999 og eies av Den Estiske Evangeliske Lutherske Kirke.

I februar 2000 ble det opprettet kontakt med helsedepartementet i Norge. Østersjøsambeidet var på plass og prosjektet Task Force var i gang, og der var det penger å hente. Vi fikk spørsmål om vi kunne gjøre en jobb i forhold til hygiene i Tallinn. Helsedepartementet her i Norge visste da at vi hadde god kjennskap til Estland gjennom flere år med hjelpearbeid. "Kan dere gjøre en jobb?" var spørsmålet. Og det svarte vi ja til.

Dette var et hygieneprosjekt, men sykehuset ønsket også en hospice-enhet for alvorlig syke og døende. Derfor spurte vi departementet om hospice-enheten kunne være med i prosjektet, og det var greit.

2,3 mill norske kroner ble bevilget fra departementet. Disse midlene kunne ikke brukes til rehabilitering av sykehuset. Det skulle gå til undervisning, hygienetiltak som f.eks nye skyllerom, nytt kjøkken, nye bad og toaletter etc. Huset var nedslitt, og for å få et godt resultat, måtte rehabilitering til.

MSHs hovedstyre bevilget da midler på til sammen fem millioner kroner til oppussing av hele sykehuset. Under rehabiliteringsfasen var daværende statsminister Kjell Magne Bondevik i Tallinn. Han hadde hørt om prosjektet og bevilget 1,1 mill av sitt fond da han kom hjem til Norge.

Lovisenberg Diakonale Sykehus (LDS) har vært tvillingsykehus med Tallinn diakonisykehus. Hygienesykepleier og personalet på Hospice har vært svært aktive i prosjektet. Det er vanskelig å måle betydningen av LDS sin innsats. Den har vært stor!

Litt om sykehuset:

Det har 75 senger fordelt på 3 avdelinger:

- Hospice- enhet for døende pasienter: 12 senger
- Dement-enhet: 23 senger
- Langtidsavd: 40 senger.
- Staben består av 60 personer.

Hvordan kunne vi bedre hygien og bygge opp hospice-enheten?

Metoder:

Undervisning for staben: 190 timer med diplomer.

- Temaer: Sykehus-hygiene, personlig hygiene, næringsmiddel-hygiene, generell sykepleie, etikk, kommunikasjon, diakoni, hospice-filosofi.
- Gruppearbeid, praksis.
- Gjeste forelesere fra Norge.

Rollemodeller fra Norge:

- sykepleiere har jobbet mer enn 70 uker frivillig. Dette vil fortsette.
- staben fra sykehuset har hospitert på Lovisenberg Diakonale Sykehus i 30 uker.

Dannelse av ledergruppe.

- lederutdanning: 240 timer over to år med diplomer.
- Veiledning med tolk.
- Personlige samtaler med psykologen vår fra Norge.

Fast praksisplass hvert år for norske sykepleierelever og hjelpepleier-elever.

- viktig for god kvalitetssikring.

Rehabilitering av huset, som sto ferdig 1.juli 2004.

Resultater:

Det er vanskelig å måle resultatene. Men vi kan se og kjenne en forandring i avdelingene. Pasientene er friskere og mer fornøyde. Likedan er pårørende svært fornøyde med omsorg og sykepleie ved sykehuset. Det har vært skrevet flere reportasjer fra sykehuset i lokale aviser hvor det kommer fram at dette er blitt et godt sted å være, et godt sted å avslutte livet på. Avdelingene er reine og ryddige. Nye rutiner og ny kunnskap er innarbeidet. Her er ny praksis, ny forståelse og ny kunnskap om hvor viktig et høyt nivå i hygiene er i et sykehus, både for pasientene og ansatte.

Staben på hospice-enheten gjør en nydelig jobb for sine pasienter og pårørende. Tilfredshet hos pasienter, pårørende og stab er registrert. Prosjektet er et eksempel for andre sykehus i Estland.

Helsedepartementet i Tallinn ønsker å utvide sykehuset for å få flere senger på hospice-enheten. Landet har bare de 12 sengene som dette sykehuset har.

Konklusjon: Det er formidlet kunnskap og bygd nettverk/relasjoner over landegrensene og mellom personer. Det er viktig for suksessen i et slikt arbeid, så forandring kan skje.

Det er viktig å redusere smittsomme sykdommer. Estland ligger nærme Norge, og med all kommunikasjon i dag er det viktig å forebygge sykdom med kunnskap og kompetanse.

Vi har fått god innsikt i en annen kultur. Vi har lært mye av hverandre.

Videre ønsker:

- Det er planer om nye prosjekter med EØS-midler som Norge har gitt til nye EU-land. Estland kom inn i EU 1.mai 2004.
- Det er laget prosjektsøknader for utvidelse i Tallinn og for nytt prosjekt i Narva. Narva er en grenseby til Russland. Her har de den høyeste rate med HIV og AIDS i hele øst-Europa! Her har vi planer om å bygge opp en hospice-enhet på 20 senger og rehabiliterer infeksjonsavdelingen, noe det er et stort behov for.
- Vi vil følge samme mal som vi gjorde i Tallinn. Forskjellen er at personalet i Narva ikke skal til Lovisenberg Diakonale Sykehus på hospitering, men til Tallinna diakooniahaigla. Her har de språket og kunnskap nok til å ta i mot hospitantene.
- I Tallinn er det planlagt å bygge ut 4. etg og flytte dement-enheten opp. Da blir det hospice-enhet i hele 2. etg. med 30 senger. Estland har stigende antall AIDS-syke, så det er behov for flere hospice-senger. Pengene er gitt og vi venter bare på at Brussel skal lyse ut prosjekter med deadline for søknader i april/mai 2006. Mens vi venter, er prosjektleder engasjert i et bokprosjekt.
- Estland har lite litteratur i sykepleie. Nå skrives det en lærebok i generell sykepleie som skal oversettes til estisk og russisk så snart vi får midler!